

Сьогодні середній період оновлення технологій і техніки скоротився до 4-5 років, а в найбільш розвинутих галузях – до 2-3 років (при цьому необхідність оновлення диктується не стільки фізичним зносом, скільки моральним старінням). А терміни підготовки кваліфікованих працівників виросли до 12-14 і більше років.

Стійка генерація все нових і нових знань недосяжна в межах системи освіти, що забезпечує індустріальне виробництво. У сучасному блискавично мінливому світі отримані знання застарівають уже через декілька років.

Єдина можливість не випасти з нової економіки – постійне оновлення накопичених знань. З цим завданням традиційна система освіти справляється погано. Традиційні формати освіти орієнтовані на молодих людей і не забезпечують якісної освіти протягом усього періоду трудової діяльності людини. Сучасна ж економіка потребує саме високоосвічених працівників.

Замінюються і вимоги до «результатів» освіти: бізнес усе більше потребує не стільки працівників на конкретну позицію, скільки людей, відповідних певному управлінському рівню. При цьому кваліфікаційні вимоги швидко зростають, а характер цих вимог – не менш швидко змінюється.

Генеральна лінія переходу до освіти протягом життя – створення якісно нової системи дистанційної освіти на основі інформаційних технологій, що швидко розвиваються.

Сьогодні можна говорити про інтернаціоналізацію освіти і відповідно про зростання кваліфікаційного рівня в інших країнах, а також можливу загрозу економічному суверенітету України в результаті ослаблення її конкурентоспроможності порівняно зі всіма розвинутими країнами світу. Стає очевидним, що і в III тисячолітті процвітатимуть ті держави, які зможуть перевершити інших в освоєнні нових знань, наукових досягненнях і трансформації їх у найсучасніші технології і продукцію.

О.І. Зоріна, О.В. Сиволовська

ЗАСТОСУВАННЯ АКТИВНИХ ФОРМ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Одним із напрямів реформування сучасної вищої освіти є суттєве збільшення інтересу студентів до навчання. Доцільно звернути увагу на те, що навчальні плани зарубіжних ВНЗ містять тільки незначну кількість обов'язкових навчальних предметів, що дає змогу студентам більше часу працювати за індивідуальними планами. Поряд з обов'язковими курсами існують вибіркові і факультативні. Так, приблизно 40 % складають спецкурси та курси за вибором.

Велика увага також приділяється практичним заняттям і організації самостійної роботи студентської молоді. Зокрема, кожна аудиторна година доповнюється 2-5 годинами самостійної роботи. До педагогічно цінних видів самостійної роботи студентів провідних країн світу належать: написання рефератів, творів на вільну тему; виконання творчих завдань, що розраховані на порівняння різноманітних теоретичних концепцій; виконання індивідуальних і групових дослідницьких проектів; критичний аналіз статей з проблеми, що вивчається; підготовка та виступ з лекціями перед студентами з подальшою дискусією.

Суттєва увага приділяється і визначенню ефективних форм та методів викладання в університетах. Перевага надається таким формам і методам організації навчання, як лекція, семінар, просемінар (Німеччина, Австрія), практичні, лабораторні та тьюторські (Великобританія) заняття (заняття студентів з персонально закріпленими за ними викладачами (тьюторами)).

Масового розповсюдження у ВНЗ, особливо Австрії й Німеччини, набули навчальні бесіди і дискусії. Вивчення та аналіз науково-педагогічної літератури дає змогу стверджувати, що в провідних країнах світу, поряд з традиційними, широко практикуються й новомодні методи і форми навчання, а саме: моделювання, рольові, дидактичні ігри та ігри драматизації, мікровикладання. До цікавих форм навчання також можна віднести «вільну групову дискусію», коли заняття, їх обговорення проводять студенти, а викладач виступає в ролі слухача (Великобританія, Австрія), проблемне навчання (у формі проблемних завдань і запитань), яке поєднує самостійну роботу студентів із заняттям у невеликих групах (особливо поширене у Німеччині), а також трансдисциплінарну інтегративну модель навчання. Цікавою формою є і робота над проектами, що передбачає дослідження певної проблеми і потребує міждисциплінарного підходу.

Серед активних методів навчання, які орієнтовані на активізацію пізнавальної та творчої діяльності студентів, перевага надається лекціям-бесідам, лекціям-дискусіям, методу кейсів, написанню рефератів. Варто наголосити на тому, що кожна країна світу має як загальні, так і специфічні форми та методи викладання у вищій школі. Зокрема, специфічною формою навчання для вищих освітніх закладів Великобританії виступають тьюторіали – індивідуально-групова форма навчання, яка передбачає заняття тьютора зі студентами один-два рази на тиждень (написання творів за обраною темою, співбесіда, відповіді на запитання).

Оригінальною формою навчання у вищій школі Австрії виступають спеціалізовані дослідні семінари. Основне завдання таких семінарів – навчити студентів мати свою точку зору і захищати її. На семінар подається реферат, що нагадує курсову роботу (обсягом 20-25 сторінок). Таких робіт може бути дві, три, п'ять залежно від здібностей студента. В

окремих країнах світу, зокрема у Німеччині, обов'язковою умовою для отримання гарної роботи у майбутньому є хоча б короткотермінове (рік або півроку) навчання студента за кордоном.

В.А. Волохов, І.В. Волохова

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У будь-якій державі освіта є системоутворюючим фактором, а якісна освіта – основою соціокультурного розвитку. На цих постулатах базується і теорія людського капіталу, згідно з якою головна цінність сучасного суспільства є людський капітал, а інвестиції в нього вигідні як їх власнику, так і суспільству загалом.

В умовах трансформації економіки і зростання ролі інноваційних технологій у виробництві освіта стає визначальним фактором і основним засобом перетворення людського потенціалу на якісний людський капітал. Ефективний освітній сектор, який включає вищу освіту, а також відповідає потребам суспільства та ринку праці, дає змогу сформувати у кожної людини здатність швидко адаптуватись до сучасних соціально-економічних реалій, забезпечуючи їй належний життєвий рівень.

Процеси європейської інтеграції охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності, у тому числі вищу освіту. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог.

Євроінтеграційні процеси викликають потребу в теоретичному осмисленні проблем укладення європейського науково-освітнього простору, можливостей і перспектив входження в нього національного освітнього простору, зокрема українського. Європейський простір репрезентує, з одного боку, самодостатній цивілізаційний рівень освіти, її відповідність вимогам «суспільства знання», а з іншого – гуманістичні принципи західної цивілізації. Отож, європеїзація національного освітнього простору потребує, по-перше, його різнобічної модернізації, а по-друге – взаємоузгодження європейських світоглядних орієнтирів та національних духовних вартостей, традицій та установок.

Освітня система України до кінця 2016 року буде повністю реформована у межах урядової програми «Пріоритети освіти 2016». У Міністерстві освіти і науки України повідомили, що в цьому році уряд виділив 17,4 млрд грн, що на 600 млн більше, ніж у минулому.

Положеннями програми відзначено, що вища освіта повинна бути фактором підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Основними викликами системи вищої освіти є необхідність забезпечення підготовки кваліфікованих фахівців для ринку праці, перетворення економічної моделі на "економіку, що базується на знаннях", забезпечення інноваційності розвитку системи освіти й економіки, необхідність вищих